

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Навчально-науковий інститут харчових технологій, готельно-ресторанного та
туристичного бізнесу**

Кафедра інженерії, обладнання та математики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Я.М. Бичков

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності»

освітня програма/спеціалізація «Облік і аудит»

спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код)

(назва спеціальності)

галузь знань 07 – Управління та адміністрування

(код)

(назва галузі знань)

ступінь вищої освіти бакалавр

(бакалавр, магістр, доктор філософії)

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри інженерії, обладнання та математики

Протокол від 30.08.2019 року № 1

Полтава 2019

Укладач: Бичков Я. М. доцент, к.т.н.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Облік і аудит»
спеціальності Облік і оподаткування ступеня бакалавр

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2019 року

ЗМІСТ

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання.....	4
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни.....	5
Розділ 4. Тематичний план вивчення навчальної дисципліни.....	7
Розділ 5. Оцінювання результатів навчання.....	9
Розділ 6. Інформаційні джерела.....	9
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни.....	10

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 – Опис навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік і аудит» (бакалавр)

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Постреквізити: «Виробнича практика», «Нормативно-правове забезпечення та бухгалтерський облік у бізнесі»		
Мова викладання	українська		
Статус дисципліни обов'язкова			
Курс/семестр вивчення		1/1	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів		3/1	
Денна форма навчання:			
Кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр 90			
- лекції: 1 семестр 16			
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр 20			
- самостійна робота: 1 семестр 54			
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): екзамен			

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування. СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств. ПР19. Дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітників та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища. ПР23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Мета та завдання вивчення дисципліни. Модель життєдіяльності людини. Сучасний стан безпеки життя і охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі безпеки життя та охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.

Тема 2. Нормативно-правові основи безпеки людини на виробництві і у побуті. Міжнародні стандарти безпеки. Державне управління БЖД

Конституційні засади безпеки життя та охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці, охорону здоров'я, охорону довкілля. Основні принципи державної політики України у галузі безпеки життєдіяльності і охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна відповідальність за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці, за створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міжнародні стандарти безпеки. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Тема 3. Види небезпек. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб. Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Радіаційна безпека. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.

Соціально-політичні небезпеки. Глобальні проблеми людства. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної безпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес).

Тема 4. Шляхи забезпечення безпеки.

Принципи і методи забезпечення безпеки. Принцип безумовного примату безпеки, принцип плати за ризик, принцип прийнятного ризику, принцип добровільності, принцип превентивності – випереджаючих дій, принцип законності – всі аспекти діяльності регламентуються законодавством, принцип доступності до інформації (свободи) – урахування громадської думки при будівництві небезпечних підприємств, інформування про надзвичайні ситуації.

Системи забезпечення безпеки: організаційно-конструкторські рішення, нормування небезпечних і шкідливих чинників, контроль за виконанням правил безпеки, використання засобів захисту, розвиток наукових досліджень щодо вдосконалення, впровадження безпечних технологій, автоматизації, механізації, телеуправління процесами.

Класифікація засобів безпеки: засоби колективного та індивідуального захисту.

Тема 5. Методи оцінки небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек

Методи аналізу та оцінки небезпек. Кількісна та якісна оцінка небезпек. ПАН – попередній аналіз небезпек системи. Органолептична оцінка. Види аналізаторів. Закон Вебера-Фехнера. Інструментальна оцінка небезпек. Прилади дозиметричного контролю. Розрахункові методи оцінки небезпеки. Комплексна оцінка небезпек. Гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину.

Поняття про ризик. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину, об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийнятого ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1 - Тематичний план навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітня про-грама «Облік і аудит» (бакалавр, форма навчання: денна)

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ					
Лекція №1. Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності та охорони праці 1. Мета та завдання дисципліни “Безпека: Безпека життєдіяльності. Основи охорони праці”. Основні поняття в БЖД та ОП 2. Актуальність дисципліни БЖД та ОП в 3. Поняття сталого розвитку суспільства . 4. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайної ситуації	2	Практичне заняття № 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності та охорони праці Надзвичайні події та надзвичайні ситуації в Полтавській області та в інших областях України.	4	Розв’язання кросворду.	10
Лекція 2. Нормативно-правові основи безпеки людини на виробництві і у побуті. Міжнародні стандарти безпеки. Державне управління БЖД. 1. Правові та нормативні акти національного і міжнародного права з питань БЖД 2. Управління безпекою. 3. Концепція національної безпеки	4	—	—	Скласти реєстр основних законодавчих актів, що регулюють питання безпеки життєдіяльності.	10

України					
Лекція 3. Види небезпек. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки 1. Система “людина - життєве середовище” як об’єкт вивчення БЖД 2. Види небезпек	4	Практичне заняття № 2. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки Розпізнавання та ранжування небезпек	6	Підготувати доповіді на теми: «Класифікація небезпек», «Наймасштабніші лиха останніх часів».	10
Лекція 4. Шляхи забезпечення безпеки 1. Принципи і методи забезпечення безпеки 2. Системи забезпечення безпеки 3. Класифікація засобів безпеки	4	Практичне заняття № 3. Шляхи забезпечення безпеки 1. Правила поведінки та швидкість пересування у натовпі в «години пік». 2. Вплив фізичних факторів оточуючого середовища на стан здоров’я людини.	6	Розв’язання кросворду.	10
Лекція 5. Методи оцінки небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек 1. Органолептична оцінка небезпек. Види аналізаторів. 2. Традиційна інструментальна оцінка небезпек. 3. Кількісна оцінка небезпек Поняття про ризик. 4. Методи прогнозування.	2	Практичне заняття № 4. Ризик як кількісна оцінка небезпек Визначення індивідуального ризику загибелі людини від невиробничих чинників у Полтавській області	4	Підготувати доповіді на тему: «Щоденні потенційні небезпеки на шляху до ... (вказаного викладачем об’єкту)»	14
Всього	16		20		54

Розділ 5 «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
За умови підсумкового контролю – екзамен	
Поточне оцінювання (кількість балів за кожен модуль) з конкретизацією нарахованих балів за видами робіт.	
Модуль 1 (теми 1-5): відвідування занять (1 балів за заняття); захист домашнього/самостійного завдання (5 бал за заняття); виконання навчальних/практичних завдань (10 бал за заняття); поточна модульна робота (20 балів)	100
Разом	100

Примітка: За додаткові види навчальних робіт студент може отримати додаткові бали (за участь у науковій роботі, олімпіаді тощо 20 балів), що додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Торубара О.М. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний посібник до практичних та самостійних робіт студентів вищих навчальних закладів України / О.М. Торубара, Ю.М. Ковбаса, В.М. Ребенок, А.М. Леонов, Ю.М. Лопатка // Чернівці: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. – 157 с. Режим доступу: <https://infopedia.su/2x9447.html>
2. Запорожець О.І. Основи охорони праці. Підручник. / О. І. Запорожець, О. С. Протоєрейський, Г. М. Франчук, І. М. Боровик / 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2016. - 264 с. Режим доступу (за умови реєстрації): <https://www.twirpx.com/file/1888701/>
3. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці / Д.В.Зеркалов // К.:Основа, 2016. -267 с.
4. Сакун М.М. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» III-IV рівнів акредитації для всіх напрямків підготовки /М.М.Сакун, І.В.Москалюк,В.Ф.Нагорнюк // За редакцією Сакуна М.М. – Одеса: Видавництво, 2017. – 400 с.
5. Стиценко Т.Є. Безпека життєдіяльності / Т.Є Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак // Навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336 с.

6. Володько О. В. Тепловой способ борьбы с гололедом и скользкостью на автомобильных дорогах. / О. В. Володько, Н. В. Роговая, Я. М. Бычков, Л. И. Куш // The 1st International scientific and practical conference “Scientific achievements of modern society” (September 11-13, 2019) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2019. P. 206-209 p. https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/scientific-achievements-of-modern-society_11-13.09.19-1.pdf

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, ресурси Інтернету.

Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів – відсутнє.

Дистанційний курс «Безпека життєдіяльності», який розміщено у програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (<https://el.puet.edu.ua/>).